

Маріупольський державний університет

**ІННОВАЦІЇ
В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ
ЗАПРОВАДЖЕННЯ У ПРАКТИКУ**

**Збірник матеріалів
IV Міжнародної науково-практичної конференції**

Київ - 2026

УДК 373.2(06)

ІННОВАЦІЇ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ТЕОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ У ПРАКТИКУ: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції, 27 березня 2026 року / за заг. ред. С.І. Макаренко. Київ: МДУ, 2026. 270 с.

Редакційна колегія:

Блашкова Олена, кандидатка педагогічних наук, доцентка, в. о. завідувача кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Деснова Ірина, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Коляденко Ніна, докторка медичних наук, доцентка, професорка кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Крутій Катерина, докторка педагогічних наук, професорка кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Макаренко Світлана, кандидатка педагогічних наук, доцентка, в. о. завідувача кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Поповська Оксана, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Фунтікова Ольга, докторка педагогічних наук, професорка кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Яйленко Вікторія, старша викладачка кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 8 від 28 квітня 2026 року)

Статті публікуються в авторській редакції

© Колектив авторів, 2026

© Кафедра дошкільної освіти МДУ, 2026

DOI: 10.31652/3041-2439-2024-1-9.

2. Підлипняк І. Ю. Підготовка майбутніх вихователів до музичного виховання дітей дошкільного віку в умовах сучасної вищої освіти. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2022. Т. 1, № 4. С. 156–161. DOI: 10.52726/as.pedagogy/2021.4.1.22.

3. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посіб. 2-ге вид. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 360 с.

Макаренко Світлана,
канд. пед. наук, доц., в.о. завідувача кафедри дошкільної освіти,
Маріупольський державний університет, м. Київ
Шаламова Єлизавета,
здобувачка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти,
освітня програма «Дошкільна освіта. Інклюзія»,
Маріупольський державний університет, м. Київ

ФОТОТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Актуальність проблеми формування емоційно сприятливого середовища у закладах дошкільної освіти зумовлена сучасними соціальними викликами, що потребують розвитку гармонійної, емоційно стабільної та соціально адаптованої особистості. У центрі уваги сучасної педагогіки перебуває не лише інтелектуальний розвиток дитини, а й її емоційне благополуччя, здатність до співпереживання, саморегуляції та конструктивної взаємодії з оточенням.

Дошкільний вік є сензитивним періодом для формування емоційної сфери дитини. Саме в цей час активно розвивається здатність розпізнавати власні емоції, розуміти емоційні стани інших людей, формуються первинні навички самоконтролю та соціальної поведінки. Емоційне середовище, у якому перебуває дитина, безпосередньо впливає на її психічний розвиток, рівень тривожності, самооцінку та готовність до взаємодії з іншими.

Наукові дослідження підтверджують важливість емоційного компонента в освітньому процесі. О. Кононко розглядає емоційний розвиток як основу життєвої компетентності дошкільника [1], а Т. Піроженко наголошує на необхідності створення емоційно комфортного середовища для повноцінного розвитку дитини [2]. Державний стандарт дошкільної освіти України важливим завданням дошкільних закладів визначає створення безпечного, розвивального та емоційно насиченого освітнього простору [3].

Відповідно, під емоційним середовищем закладу дошкільної освіти ми розуміємо сукупність умов і факторів, які формують позитивне емоційне тло, сприяють розвитку емпатії, підтримці та взаєморозумінню між дітьми й педагогами. Емоційне середовище створює атмосферу безпеки, довіри і комфорту, де дитина відчувається прийнятою та підтриманою, що є необхідною основою для її гармонійного розвитку і самовираження. У такому середовищі

краще розвиваються соціальні навички дітей, їхня емоційна грамотність та здатність керувати власними почуттями, що позитивно впливає на їхню мотивацію й успішність у навчанні.

Створення емоційного середовища у закладі дошкільної освіти передбачає впровадження інноваційних підходів і засобів, які відповідають інтересам сучасних дітей та сприяють їхньому емоційному розвитку. Одним із таких інноваційних засобів є фототехнології. У сучасному світі фотографія стала невід'ємною частиною життя, зокрема дитячого. Використання фототехнологій у дошкільній освіті відкриває нові можливості для формування емоційного середовища, оскільки поєднує візуальність, емоційність та творчість.

Фотографія як педагогічний інструмент має значний потенціал. Вона дозволяє фіксувати важливі моменти життя дитини, зберігати позитивні емоції та повертатися до них у будь-який час. Це створює відчуття стабільності, безпеки та значущості власного досвіду. Крім того, фотографії допомагають дітям краще усвідомлювати власні емоції, оскільки вони можуть бачити їхнє зовнішнє виявлення.

Особливого значення має залучення дітей до процесу створення фотографій. Коли дитина виступає не лише об'єктом, а й суб'єктом діяльності, вона відчуває свою значущість, розвиває самостійність, креативність та відповідальність. Фотографування стимулює спостережливість, увагу до деталей, формує естетичний смак та здатність бачити красу в навколишньому світі.

Фототехнології сприяють створенню позитивного емоційного клімату у групі закладу дошкільної освіти. Завдяки використанню фотографій можна підкреслити досягнення кожної дитини, підтримати її самооцінку, сформувати відчуття приналежності до колективу. Спільне переглядання фото, обговорення зображених подій, створення колажів і виставок сприяють розвитку комунікативних навичок та зміцненню дружніх стосунків між дітьми [4].

У практиці закладів дошкільної освіти фототехнології можуть реалізовуватися у різних формах, спрямованих на розвиток емоційної компетентності дітей та формування позитивного емоційного середовища:

- використання фотоколажів для відображення емоційних станів;
- створення фотоальбомів групи, що відображають життя дітей;
- ведення «емоційних щоденників» у вигляді фото;
- фото-ігри;
- організація виставок дитячих фотографій;
- оформлення тематичних фотозон, які створюють емоційно привабливий простір;
- створення спільних проєктів за участю дітей і батьків.

Зокрема, використання фотографій із різними виразами обличчя допомагає дітям навчитися розпізнавати та називати власні емоції, а також емоції інших. Це сприяє розвитку емпатії та емоційної грамотності.

Ефективним є створення фото-історій, де за допомогою послідовності зображень діти можуть усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями та емоційними реакціями, що розвиває їхнє логічне мислення та здатність до самовираження.

Фотографії можуть використовуватися як засіб рефлексії, коли діти разом із педагогами обговорюють пережиті події та емоції, що допомагає формувати навички вербалізації почуттів і покращує міжособистісну комунікацію в групі.

Фотоальбоми «Я та мої емоції» є індивідуальними збірками, де кожна дитина може відобразити свої емоційні стани через власні фотографії. Такий підхід стимулює саморефлексію, допомагає краще усвідомити власні почуття та сприяє розвитку творчої активності.

Фото-ігри, які передбачають добір фотографій до певних емоційних ситуацій, є інтерактивним способом навчання, що залучає дітей до активної участі та сприяє закріпленню знань про емоції у грі.

Загалом, практичні форми використання фототехнологій у дитячому садку є різноманітними та спрямовані на всебічний розвиток емоційної сфери дитини. Такі форми роботи дозволяють інтегрувати освітній процес із емоційним досвідом дитини, роблячи його більш змістовним і цікавим.

Водночас нині використання фототехнологій у практиці роботи закладів дошкільної освіти не є поширеним, існують певні проблеми. Однією з них є недостатня методична грамотність педагогів щодо використання фотографії як засобу формування емоційного середовища. Часто фотоматеріали використовуються лише як елемент оформлення інтер'єру, без урахування їх розвивального потенціалу.

Іншою проблемою є ризик надмірного використання дітьми цифрових пристроїв. У сучасних умовах важливо знайти баланс між використанням цифрових технологій і традиційними формами діяльності, щоб уникнути залежності від гаджетів. Тому застосування фототехнологій має бути педагогічно доцільним і дозованим.

Також варто враховувати, що не всі діти однаково легко виражають свої емоції. Для деяких із них фотографія може стати ефективним засобом самовираження, який допомагає подолати труднощі у спілкуванні [5].

Для ефективного впровадження фототехнологій педагог має виступати організатором емоційно сприятливого середовища, створювати ситуації успіху, підтримувати ініціативу дітей та сприяти їхній творчій самореалізації. Важливо також залучати батьків до спільної діяльності, що сприятиме зміцненню зв'язку між сім'єю та закладом освіти.

Практичне використання фототехнологій може включати різноманітні справи та ігри:

- «Фото настрою» – діти обирають або створюють зображення, яке відповідає їхньому емоційному стану.
- «Щасливі моменти» – створення колекції фотографій радісних подій групи

дошкільного закладу або родин дітей;

- «Я і мої друзі» – формування позитивного образу взаємин у групі;
 - «Історія одного фото» – розвиток мовлення через складання розповідей за фотографією;
 - «Добрі справи» – фіксація позитивної поведінки дітей;
 - «Фото природи і настроїв» – встановлення зв'язку між природою та емоціями.
- Такі вправи сприяють розвитку емоційної чутливості, емпатії, комунікативних навичок та позитивного ставлення до навколишнього світу.

Отже, фототехнології є ефективним інструментом формування емоційного середовища у закладі дошкільної освіти. Вони дозволяють створювати позитивний емоційний клімат, атмосферу довіри й радості, поєднувати освітній процес із розвитком емоційної сфери дітей, сприяють формуванню позитивних соціальних навичок та розвитку творчості, самовираження та соціальної взаємодії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кононко О. Л. Соціально-емоційний розвиток дошкільника : навч.-метод. посіб. Київ : Початкова школа, 2010. 192 с.
2. Піроженко Т. О. Психологія комунікативно-мовленнєвого розвитку дитини : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07. Київ, 2004. 40 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0504U000416> (дата звернення: 21.03.2026).
3. Державний стандарт дошкільної освіти. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2025 р. № 1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-p#Text> (дата звернення: 21.03.2026).
4. Терещенко І. Маленькі фотографії. Поради вихователям і батькам дітей старшої групи. *Дошкільне виховання*. 2020. № 7. С. 24–25.
5. Вознесенська О. Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога. Київ : Шкільний світ, 2007. 120 с.

Шибалова Тетяна,

вихователька закладу дошкільної освіти № 20
Покровської міської ради Донецької області

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Реформування системи дошкільної освіти в Україні вимагає глибокого переосмислення методологічних підходів до виховання та навчання дітей раннього і дошкільного віку. Сучасні соціокультурні трансформації, цифровізація суспільства та інтеграція у світовий освітній простір зумовлюють перехід від традиційної знаннєвої моделі до гуманістичної, особистісно орієнтованої парадигми. Це передбачає не лише оновлення змісту освітніх програм, а й зміну ролі педагога, який виступає фасилітатором розвитку природного потенціалу